

NAČAS

Kmenový měsíčník

5/07

KVĚTEN
měsíc
sazenic

vandry
na Tisícový kámen
a do Orlických hor

indiánská
pohádka

Čerokíové vyhnali
z kmene černochoy

Splašený kůň str. 6

Vandř aneb jarní sněm na Tisícovém kameni

Byl pátek a slunko hezky svítilo a my jsme se měli vydat na vandř do oblasti zvané KOKOŘÍNSKO. Na vlakové nádraží nás moc nepřišlo a tak jsme byly jen taková malá skupinka, která se vydala na příjemný víkend.

Vlakem jsme jeli dlouho ačkoliv málo jsme přestupovali, než jsme dojeli do Úštěka kde náš vandř začal. Po chvílce návrhů kde budeme spát se naše málo početná skupinka vydala. Celou tu dobu jsme šli po silnici pak jsme zahli na cestu která vedla v údolíčku. Pak nám Wakišaka řekl (nám malým) jak Taška dostal na týhle cestě svou předzívku. Když jsme došli k rozcestníku

dali jsme si přestávku a Wakišaka s Lukášem šli omrknout nějakou rovinku na spaní. Pak nám Wakišaka dal možnosti a vydali jsme se dál. Už se smívalo a my šli do hrozně strmého kopce bez cesty. Když jsme popošli dále našli jsme super místočko na spaní. Ubytovali jsme se a naše barbucha (moje) si ještě udělala jídlo.

Druhý den ráno jsme si zabalili a pokračovali v cestě (jo a stala se strašná nehoda! Wakišaka rozbil Maji dřevěnou lžici z Tuniska).

Když jsme ušli zhruba 1km narazili jsme na Helfenburg (to je zřícenina) kde jsme se měli jen na chvilku zastavit, ale pak jsme tam byly celé dopoledne a i kousek odpoledne. Zahráli jsme si pár her na hoře ve věži (např. Gordický uzel) a pak prolezli všechny skulinky v hradbách. Nakonec jsme se najedli a konečně jsme vyšli.

Po chvílce jsme se opět zastavili abychom si doplnili zásoby pitné vody u studánky a pak jsme se vydali zase na cestu. Šli jsme z kopce pak zas do kopce a nakonec po rovině. Když jsme se dostali k dalšímu rozcestníku zahráli jsme si na schovávanou. Koukli jsme se do mapy a zase vyšli. Další přestávka byla na Husí cestě. Přečetli jsme si proč se tato cesta jmenuje Husí a co se na ní stalo. Než jsme vyšli ujišťovali jsme se že jdeme dobře. Náš cíl byl na dosah.

Asi po 30.min. jsme došli na Tisícový kámen. Pak jsme začali nosit dříví na sněm. Když už ho bylo dost začali jsme si dělat jídlo (na vařičích). Už jen když se řekne sobotní večere dělá se mi zle, protože všichni si vyvařovali a naše barbucha měla mít krupicovou kaši, jenže ta se nám tak nějak nepovedla a dost jsme ji připálili a strašně smrděla. Po chvíli jsme to vzdali a namazali si kousek chleba. Mě bylo blbě takže proto nechci slyšet nic o KRUPICOVÝ KAŠI!!!

Když všichni dojedli začal se připravovat sněm, ale nebyl to ledajaký sněm byl to sněm který nebyl v kruhu, ale ve čtverci. Takže strašná MISTIKA!!! Na sněmu se řešilo hrozně moc věcí a přiznávali se činy. Nejvíce činů měla Sákawin (Karča) a Wičáša Gnuní (Hlad), neb byly činy dva ;o). Pak se taky zpívalo a hrála hra. Zpívali se indiánský písně např. „O jate tokahe“. Když se dozpívalo malí šli spát a velký dořešovali svoje debaty.

Třetí den ráno krásně svítlo sluníčko, ale přesto byla zima. Začali se pomalu dělat snídaně a lidičkové začali vylezát ze spacáků. Po snídani se zabalilo a vyrazilo na vlak. Během cesty nám docházela pitná voda.

Když jsme se dostali na pole kde byl uprostřed rozcestník chvíli jsme odpocívali. Bylo krásně, slunko nám svítlo nad hlavami a zima už nebyla ,ale pak jsme museli pokračovat v cestě. A zase naše oblíbené cesty z kopce do kopce a pak rovinka. Asi po 2hod. jsme se dostali ke třem skalám. Všichni kromě mě, Lukyho, Ondry, Péti a Šimona vylezali na skálu která byla poměrně vysoká. Nás pět sedělo pod ní a čekali na ostatní, ale pak jak začali slezát jsme se vydali na cestu před nima (já, Luky, Pét'a a Šimon). Cestou jsme chválili Šimona za to že jde a ani si nestěžuje že ho bolí záda.

Když jsme se dostali do vesničky Blíževedly, zjistili jsme že tady je naše poslední zastávka. Čirou náhodou jsme našli malinkatou smíšenku kde jsme si koupili pití i nanuky. Pak nás čekala poslední cesta ze smíšenky do vlaku. Za okamžik po našem příchodu na vlakovou zastávku přijel náš vlak a tak jsme se dopravili domů. Na nádraží Stochov jsme se zvesela rozloučili a jeli do peřinek k maminkám.

Kateřina Hanzlíková - (Káta)

Načas bude na internetu

Z finančních důvodů se načas bude dále vydávat na internetu.

www.nacas.wz.cz Tak tohle jsou stránky, na kterých najdete další čísla Načasu. A to i volně

ke stažení. Pro zájemce jej mohou nechat i vytisknout.

Martin Svoboda

Vandr do Orlických hor

Naše výprava začala v pátek 4. května na stochovském nádraží. Sešli jsme se tu celí čtyři a to Hlad, Wakišaka, Ilča a já Karča. Teď už nezbývalo než koupit jízdenku a vyrazit ku Rokytnici v Orlických horách, i když cesta byla dlouhá, tak rychle utekla a po několika přestupech jsme se dočkali: „Jste na místě!“. Dnes, protože už je poměrně pozdě, jsme naplánovali jen cestu k místu na přespaní, cestou jsme obhlídli srub R-75 (tzn. srub patří k Rokytnici a je 75. v pořadí), nakonec asi po 6 km jsme se utábořili kousek od našeho prvního cíle - u tvrže „Hanička“.

V sobotu „hned ráno“ (asi kolem 11 hodiny) jsme už stáli před branou Haničky, zakoupili vstupenky a spolu s průvodcem začali sestupovat do podzemí. Protože trochu poprchávalo, tak jsme na Haničce rovnou poobědvali. Naše další cesta se ubírala po červené, která je lemována obranou linií řopíků a srubů, takže asi všichni pochopí, proč jsme postupovali tak pomalu, cestou nám neunikl zpočátku ani žádný řopík, ale později už jsme prolezali jen sruby. Asi nemá cenu vypisovat jednotlivá čísla srubů, které jsme navštívili, protože čísla jdou popořadě, a tak by z výčtu námi navštívených vznikla dokonalá postupka.

Značka postupovala po nejvyšším orlicko horském hřebenu, takže v rám-

ci cesty na Velkou Deštnou (nejvyšší vrchol Orlických hor 1115 m) jsme se kochali úžasnými výhledy, a taky nás neminulo ani poměrně snadné splnění činu „Přechod pohoří“ a to přechodem Kunštátské kaple, Tetřevce, Homole, Koruny a závěrečným výstupem na Velkou Deštnou, kde jsme se také následně asi kolem 11. hodiny utábořili. Jelikož dost foukal vítr a taky trochu přšelo („Hm, podle čeho se ta hora asi jmenuje?“) museli jsme tomu trochu přizpůsobit přístřešk, a tak nám mezi stromy vznikla jakási nora, ve které vůbec nefoukalo a jak tam bylo málo místa, tak jsme se tak tulili, že nám bylo i teplo. Takže jestli spánek je zdravý, tenhle byl obzvlášť zdravý, protože byl 1100 m vysoko v čerstvém horském vzduchu. Dneska, i přes rychlostní handicap, jsme ušli 17 km a cestou taky navštívili

asi nejvýše položený řopík na Koruně.

Ještě že jsme si večer říkali: „Ráno budeme vstávat nejpozději v 9 hodin, ať toho stihneme co nejvíc!“, proto se jako první, asi v 11 hodin, vzbudil Hlad. Kolem poledne už jsme byli nasnídaní, balili a pomalu vyráželi na cestu. Trochu náš štvalo, že je mlha ve které jsme se skoro ani nepotkali, natož abychom viděli někam do okolí z rozhledny (a že je honosně vyznačená v mapě...), z rozhledny se vyklubal takový větší posed, takže nás to akorát dobře pobavilo a trochu i potěšilo...

Dnešek byl, dá se říct, tak trochu bez cíle, takže jsme se mohli vesele oddat prolezání srubů, i přesto byl náš postup poměrně rychlý, a tak jsme se něco po páté naobědvali v Olešnici a vyrazili k tvrzi Dobrošov. Cestou nás napadl takový super nápad – přespat na srubu, akorát že sruby na Malinové hoře byly oploceny, a protože už byla zase tma, tak nám nezbylo nic jiného, než prostě přespat před plotem. Musím se přiznat, že po dnešní trase dlouhé 22 km se mi spalo opravdu skvěle.

Po našem opět prodlouženém ránu nás čekal asi nejočekávanější den z celého vandru. Po chvilce ranní chůze se před námi objevil Dobrošov. Prohlídka Dobrošova, obídek a trochu posezení na sluníčku znamenalo, že se čas přesunul do odpoledních hodin, tak nezbylo nic jiného, než se vydat na cestu. Postupovali jsme po naučné stezce Dobrošov, která nás mimo jiné provedla kolem srubů Jeřáb, Polsko, Hrobka, cestou jsme neodolali ani prolezání polorozbořeného srubu Jirásek. No a jsme u konce cesty po srubech a jak se říká: „To nejlepší nakonec!“, dorazili jsme ke srubu Březinka, kde nám trochu spadly brady. Srub je totiž dokonale zrekonstruovaný a to včetně zbraní a vybavení. Jen tak pro zajímavost: „Mě docela dost zaujal fakt, že majitelé srubu sehnali úplně původní dělo (č.173) až z Norska, které je plně funkční a dá se z něho i střílet!“.

Dneska byla naše trasa dlouhá jenom 11 km, ale zato byla myslím asi nejzajímavější ze všech. Zalehli jsme v lese kousek od starkočského nádraží, poblíž letiště, uvařili večeri a plni dojmů zalehli do spacáků.

Úterní ráno nikdo nikam nespěchal, a tak to, že hodinky ukazovaly 10:30 při vstávání už nám ani nijak nevadilo. Pobalili jsme a hurá na vlak. Ve čtvrt na šest jsme se na stochovském nádraží rozloučili a vydali se ke svým domovům.

Na závěr všem co byli líní a na vandru nebyli, vřele doporučuji podívat se na fotky, aby si dokázali aspoň matně představit, jaké to bylo super a poznali, že fakt prohloupili.

(Karča)

Splašený kůň, anglicky “Crazy Horse”, lakotsky “Thášúnka Witkó” (asi 1845, Bear Butte, Jižní Dakota - 5. září 1877, Fort Robinson, Nebraska) byl válečný náčelník indiánského kmene Lakotů (Siouxů), skupiny Oglala. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších náčelníků, který se v druhé polovině 19. století proslavil především vítězství nad armádou USA v bitvách u Rosebudu a Little Big Hornu.

Dětství

O přesném datu a místě, kde se Splašený kůň narodil, se vedou spory. Podle vzpomínek jeho vrstevníků se usuzuje, že se narodil mezi roky 1840 a 1845. Nejčastěji se jako jeho rodné místo uvádí okolí Bear Butte anebo Rapid Creek, obojí v Jižní Dakotě. Jeho otec, původně stejného jména, Thášúnka Witkó (později se přejmenoval na Waglúla - Červ), byl medicímanem Oglalů, jeho matka, Žena s chrastící dekou (Rattling Blanket Woman) pocházela z kmene Brulé. Když se Splašený kůň narodil, dostal dětské jméno Kudrnatý (anglicky Curly), tedy jméno, které odkazovalo na jeho světlejší a vlnitější vlasy, které byly spolu s jeho světlou pletí mezi Lakoty poněkud neobvyklé. Jeho matka brzy zemřela a tak se na výchově malého chlapce podílela sestra jeho matky, Pěkná žena (anglicky Good Looking Woman).

Mezi první kontakty malého Splašeného koně s bílými lidmi patřil útok poručíka Grattana a jeho vojáků na tábor Lakotů (tzv. Grattanův masakr, 19. srpna 1854), během něhož byl zabit náčelník Porážející medvěda (anglicky Conquering Bear). Splašený kůň krátce poté získal svou vizi, která podle lakotské tradice předurčila jeho další budoucnost. Během konce 50. a počátku 60. let 19. století si Splašený kůň v nejrůznějších šarvátkách a potyčkách s nepřátelskými kmeny získává uznání svých soukmenovců coby výjimečně statečný bojovník.

Války s bílým mužem

Po masakru Šajenů u Sand Creeku v Coloradu v roce 1864 se Lakotové spojili s Šajeny, aby společně čelili přívalu Američanů na jejich území. Pod vedením náčelníka Lakotů Rudého oblaka se mladý Splašený kůň účastní led-

nových nájezdů Indiánů na město Julesburg v Coloradu (7. ledna 1865) a na oblast kolem řeky South Platte (v lednu téhož roku). V červnu roku 1865 Splašený kůň spolu s dalšími napadá vojáky u potoka Horse Creek a později, 25. - 26. července se vyznamenává jako návnada při pasti na vojáky u Platte Bridge. Statečnost a obrovská odvaha přinesla Splašenému koni své ovoce: stává se válečným náčelníkem (lakotsky „Ógle Thánka Un“).

V letech 1866 - 1868 pokračovala válka Rudého oblaka se Spojenými státy. Lakotové a Šajeni napadají vojenské pevnosti podél celé tzv.Bozemanovy cesty, po níž putovaly stovky osadníků dál na západ. Splašený kůň vede své bojovníky v mnoha šarvátkách s vojáky a znovu slaví úspěch coby návnada při vylákání osmdesáti vojáků z pevnosti Fort Phil Kearney, aby je následně Indi-

áni do jednoho v prérii pobili (tzv.Fettermanův masakr, 21. prosince 1866). Tato taktika se Indiánům vyplatila, protože Spojené státy ustoupily a 6. listopadu 1868 byla v pevnosti Fort Laramie podepsána mírová smlouva mezi generálem Williamem T.Shermanem a náčelníkem Rudým oblakem. Tato smlouva zaručovala Indiánům právo na nerušený lov bizonů na jejich území, stažení amerických vojáků z pevností v tomto území a uzavření tzv.Bozemanovy cesty.

Radost z vítězství Indiánů nad armádou USA kalila (v té době již proslavenému) Splašenému koni událost, která proti sobě popudila některé klany mezi Lakoty. Splašený kůň odjel na výpravu s Černou bizoní ženou (anglicky Black Buffalo Woman), která byla do té doby manželkou Žádné vody (anglicky No Water). Žádná voda oba milence dohnal a nečekaně na Splašeného koně vystře-

Bitva u Little Big Hornu

lil. Kulka však prošla Splašenému koni horní čelistí na pravé tváři a Splašený kůň přežil. Spor ale rozdělil Lakoty na dva tábory, a Splašený kůň následně ustoupil: Černá bizonní žena se vrátila ke svému původnímu manželovi. Kvůli vzniklým problémům byl Splašenému koni odebrán titul válečného náčelníka. Ještě v témž roce (1868) se Splašený kůň oženil s Černou šálou (Black Shawl), která mu porodila dceru pojmenovanou Oni se jí bojí (They Are Afraid Of Her).

Bitva u Little Big Hornu

Počátkem 70. let 19. století se na Splašeného koně valí jedna rána osudu za druhou. V Černých horách (Paha Sapa), které byly pro Lakoty posvátné, bylo Američany objeveno zlato. Navzdory podepsané mírové smlouvě z roku 1868 se do těchto míst začaly vydávat první expedice zlatokopů a stavět nové osady. V roce 1871 zlatokopové zabili Malého jestřába, mladšího bratra Splašeného koně. V témž roce zemřela jeho třiletá dcera na nemoc přivlečenou bělochy:

choleru. I přes protesty Rudého oblaka se zvětšoval příval nových osadníků na území Lakotů a Šajenů, docházelo k mnoha menším šarvátkám mezi oběma stranami.

V srpnu roku 1872 se Splašený kůň se svými muži přidává k výpravě náčelníka lakotských Hunkpapů Sedícího býka (anglicky Sitting Bull, lakotsky Tháthánka Íyotake) proti vojákům, kteří v rozporu s mírovou smlouvou doprovozovali stavbu Severní pacifické dráhy. Bitva u potoka Arrow Creek byla prvním střetnutím mezi Lakoty a americkými vojáky od smlouvy z Laramie. Další drobnější střety pak pokračovaly. Americká vláda nedokázala čelit tlaku zlatokopů, železnice a nových osadníků a vytvořila několik menších rezervací, do nichž se měli Lakotové a Čejeni stáhnout z prérií. Splašený kůň, stejně jako Sedící býk, to odmítl a zůstal se svými lidmi dál na původním území Lakotů.

V roce 1876 byly vyslány tři vojenské oddíly pod vedením generála George Crooka, plukovníka Johna Gibbona

a generála Alfreda Terryho (včetně 7. kavalerie s podplukovníkem Custerem), aby přiměly vzpurné Indiány ke stažení do rezervací. Dne 17. června 1876 se spojené síly Splašeného koně a Sedícího býka střetly s vojáky generála Crooka v bitvě u Rosebudu a zahnalý jeho 1000 vojáků a 300 indiánských stopařů na ústup. Jen o několik dní později, 25. června 1876 zaútočil na obrovský tábor Lakotů a Šajenů ambiciózní podplukovník Custer se svou Sedmou kavalerií, viz bitva u Little Bighorn.

Custer, aniž by znal velikost a bojeschopnost tábora Lakotů a severních Šajenů (která ve skutečnosti mnohonásobně přesahovala jeho možnosti), rozdělil své síly a zaútočil ze tří směrů na indiánské ležení. Indiáni nejprve odrazili útoky majora Rena z jihu (Reno ustoupil a zakopal se na strmých březích říčky Little Big Horn), aby poté donutili k ústupu i samotného Custera (třetí oddíl kapt. Benteena moudře ustoupil sám poté, co zjistil, proti jak velké přesile stojí). Výsledkem protiútoků Lakotů a Šajenů pod vedením Splašeného koně a náčelníka Žluče (lakotsky Phízi) bylo vyhlazení Custerova oddílu včetně velitele samotného. Jednalo se o nejdrtivější porážku armády USA do té doby.

Poslední roky života Splašeného koně

I přes porážku v bitvě u Little Big Hornu pokračovali vojáci v pronásledování těch Indiánů, kteří se nestáhli do rezervací. Dne 9. září 1876 se znovu utkal Splašený kůň se svými asi 800 bojovníky s vojáky generála Crooka poté,

co přispěchali na pomoc napadenému táboru náčelníka Minikonžuů Amerického koně u Slim Buttes. Sedící býk se svými lidmi opustil území Spojených států, aby našel azyl v Kanadě, mnozí další náčelníci se vzdali v rezervacích, jen Splašený kůň odmítl jak opustit rodnou půdu, tak žít v rezervacích.

V lednu 1877, během třeskuté zimy, se Splašený kůň společně s šajenským náčelníkem Dva měsíce pokusil domluvit s generálem Milesem na příměří, avšak došlo k vzájemné přestřelce (tzv. bitva u Wolf Mountain). Lakotové, kteří ještě stále zůstávali se Splašeným koněm, byli armádou nuceni k neustálému pohybu v mrazivých teplotách, lidé začínali hladovět. Během zimy a jara 1877 se mnoho Indiánů vzdalo v rezervacích.

V březnu téhož roku se za Splašeným koněm z rezervace vydal jeho strýc, ná-

čelník Skvrnitý ohon, aby ho přemluvil k stažení se do rezervace. Neuspěl, a tak byl 27. dubna vyslán náčelník Rudý oblak s týmž úkolem. Splašený kůň, s ohledem na své vyhladovělé a vyčerpané nejméně, slíbil, že vzdá. Dne 6. května 1877 se Splašený kůň se svými několika sty Lakoty vzdal v Rezervaci Rudého oblaka v pevnosti Fort Robinson.

Protože ke Splašenému koni v té době vzhlíželo mnoho Indiánů, snažili se mu Američané předcházet a víc ho připoutat k životu v rezervaci. Byl jmenován důstojníkem indiánských zvěďů v armádě a pozván do Washingtonu D.C.. Splašený kůň cestu na východ stále odřikal a v srpnu 1877 odmítl jít bojovat proti Indiánům Nez Percé, kteří utekli z rezervace v Idaho. Úcta, kterou Splašený kůň požíval mezi ostatními Indiány a pozornost, které se mu dostávalo od vlády USA, vzbuzovaly stále

větší žárlivost mezi ostatními (zejména Skvrnitým ohonem a Rudým oblakem), a znovu se otevřely staré spory mezi jednotlivými klaney. O Splašeném koni se začaly šířit nepravdivé informace, že se chystá utéct z rezervace či dokonce zavraždit generála Crooka.

Když odvezl svou ženu, která onemocněla cholerou, k jejím rodičům v rezervaci Skvrnitého ohona, Američané skutečně uvěřili, že se pokouší o útěk. Pod záminkou, že musí vše objasnit, ho 5. září 1877 přiměli se vrátit se do Fort Robinson, kde se ho vojáci za pomoci indiánské policie pokusili zatknout. Splašený kůň vzdoroval a během potyčky byl probodnut bajonetem vojáka Williama Gentilese, zatímco mu držel ruce jeho bývalý spolubojovník (nyní člen Indiánské policie) Malý velký muž. Splašený kůň, ve věku okolo 30-35 let, ještě téže noci zemřel. Jeho rodiče pohřbili tělo kdesi v Badlands.

Sporná fotografie Splašeného koně

Splašený kůň se zapsal do historie i tím, že se údajně nikdy nenechal vyfotografovat. Bylo to vysvětlováno jeho vírou v tradice Lakotů, kteří fotografování mnohdy odmítali z obavy ze ztráty duše. Když byl učiněn pokus vyfotografovat Splašeného koně poté, co umírající ležel ve vojenském bariku ve Fort Robinson, Splašený kůň to odmítl.

V roce 2003 zakoupilo Muzeum Custerova bojiště v Montaně fotografii pořízenou fotografem Jamesem Hamiltonem, o níž se začalo mluvit jako o fotografii Splašeného koně (viz. fotografie na titulní straně). Fotografie byla zkoumána mnoha odborníky, avšak ani poté nebylo možné s jistotou říct, že se skutečně jedná o Splašeného koně. Muž na fotografii má skutečně některé shodné charakteristiky se slavným náčelníkem Lakotů (např. účes, světlejší barva vlasů a pleti oproti jiným Indiánům), kritici však upozorňují na to, že není vidět jizva, kterou Splašený kůň měl na levé tváři od incidentu s Žádnou vodou. Zarážející je také fakt, že se fotografie objevila až nyní, po tolika letech. Nezbyvá tedy než konstatovat, nechť si úsudek o fotografii Splašeného koně udělá každý sám.

Z Wikipedie, otevřená encyklopedie
Martin Svoboda

INDIÁNSKÁ POHÁDKA

Jak třínohý králík bojoval se sluncem

Kmen ze západních skalistých hor

Jednou žil králík, který měl jen tři nohy. Aby se mohl pohybovat rychleji, vyrobil si jednu nohu dřevěnou.

Slunce tehdy hrozně páliło a králík se rozhodl, že zjistí, v čem to vězí. Poskakoval směrem ke slunci a den ode dne mu bylo stále větší horko.

„Jedinou věc na zemi, kterou slunce nespálí, je kaktus,“ řekl si králík a vyrobil si z kaktusu domek, kde trávil dny, a během nocí cestoval.

Když došel na východ, vstal brzy ráno a běžel k místu, kde se slunce mělo objevit. Země byla rozpalená, a tak poznal, že slunce brzy vyjde.

Zastavil se, sedl si a připravil luk a šípy. Jakmile se polovina slunce objevila nad zemí, králík vystřelil.

První ranou zasáhl srdce a slunce zabil. Stál nad mrtvým tělem a volal: „Ať se z bělma tvých očí stanou mraky.“

A stalo se.

„A z očí nebe.“

A stalo se.

„A z ledvin hvězdy. Z jater měsíc. Ze srdce tma.“

A stalo se.

Potom řekl králík slunci: „A teď jsi jenom velká hvězda. Už nebudeš nikdy tak moc pálit.“

A od té doby slunce tolik nepálí a králíci mají na uších a na nohách hnědé skvrny a

kožich jakoby sežehnutý na památku té dávné cesty za žhnoucím sluncem.

Čerpáno z knížky: *Muž, který šel za sluncem*
Marie Nedvěďová - Wištečawin (Mája)

LEXIKON pro Woodcraftery

ODHAD VZÁLENOSTÍ

Při orientaci a vůbec při pobytu v neznámém terénu často potřebujete odhadnout vzdálenosti k různým objektům.

Vzdálenosti můžete odhadovat přímo, od oka nebo různými jinými způsoby (šířkovou metodou, pomocí dílců a pro počtem rychlosti zvuku).

Přímý odhad vzdáleností je závislý na bystrosti smyslů (zrak, sluch), na povětrnostních podmínkách, na roční a denní době i terénu. Někdy se však vzdálenosti budou zdát zkreslené.

Vzdálenost se zdá menší:

- je-li vzhledem k okolnímu terénu více osvětlen pozorovaný objekt,
- díváme se na předmět na sněhu, přes vodní překážku nebo do kopce.

Vzdálenost se zdá větší:

- přes údolí nebo s kopce,
- má-li pozadí podobný odstín jako pozorovaný předmět,
- svítí-li slunce proti pozorovateli.

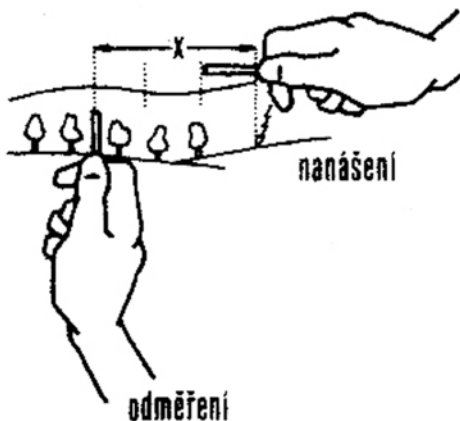
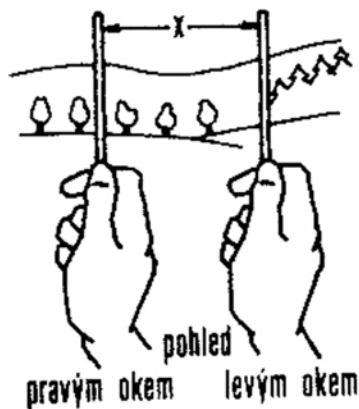
Různé vzdálenosti si zapamatujeme. Například délku fotbalového hřiště (asi 100 m), hokejového hřiště (asi 60 m) a hřiště pro českou házenou (asi 50 m).

Odhad vzdáleností šířkovou metodou je velmi jednoduchý. Vyžaduje však, abys znal v blízkosti objektu, ke kterému odhadujeme vzdálenost, rozměr nějakého předmětu (například výš; ku telegrafní tyči, domu, lesa, vzdálenosti telegrafních tyčí Od sebe apod.).

Vezmi stéblo (nebo tužku) do pravé

ruky a drž ji svisle před pravým okem na vzdálenost 65 centimetrů. Levé oko zavři a okraj stébla zaměř na okraj objektu, jehož vzdálenost chceš odhadnout. Potom zavři pravé oko a dívej se levým okem, aniž pohneš paží. Pozoruješ, že stéblo se odchýlilo o určitou vzdálenost vpravo. Na obrázku je tato odchylka označena X.

Odhad dálky šířkovou metodou :

Poblíž objektu si najdi nějaký předmět, jehož rozměry znáš. Stéblem si zjistíš jeho délku. Tuto délku na stéblu naneseš na známou odchylku o rozměru X. Kolikrát je naneseš, tolikrát násobíš délku známého předmětu v metrech. Výsledek znásobíš deseti a dostaneš hledanou vzdálenost objektu v metrech.

Přehled výšek stromů, budov a telegrafních tyčí:

Stromy:

— ovocné (hlavně Švestka, jabloň) do 10 až 15 m

— bříza, kaštan, ořech vlašský do 25 m

— buk, dub, jasan, topol do 35 m

— borovice do 45 m

— jedle a smrk do 55 až 65 m

Budovy:

— výška podlaží u starších budov 3 až 4 m

— výška podlaží u nových budov 3 m

— výška střechy 3 až 5 m

Telegrafní tyče:

— výška 6 až 7 m

— vzdálenost od sebe

Odhad vzdáleností pomocí dílců.

Při této metodě musíš také znát rozměr nějakého předmětu v prostoru odhadovaného objektu. Současně musíš ze svého stanoviště změřit tento rozměr v dílcích.

Dílec, jak již snad víš, je úhel, pod kterým vidíš například tyč dlouhou 1 ni na vzdálenost 1 km. Lze to vyjádřit vzorcem:

$$\text{dílec} = \frac{\text{metr}}{\text{-kilometr}}, \text{ tj. } dc = \frac{m}{D}$$

D je hledaná vzdálenost v kilometrech,

m je známý rozměr předmětu poblíž objektu v metrech,

dc je úhel v dílcích, pod kterým

vidíš známý rozměr předmětu na odhadovanou vzdálenost.

Protože hledáš vzdálenost, vzorec si upravíš:

$$D = \frac{m}{dc}$$

Dílce je možno měřit dalekohledem, rukou a různými předměty, jejichž hodnoty v dílcích znáš.

Tak například:

— vzdálenost kotníků prstů od sebe činí 35 až do 40 dc,

— šířka palce 30 až 35 dc,

— šířka prstu 20 až 25 dc, krabička na zápalky 25x60x70 (80) dc (podle velikosti krabičky).

Jinak můžeš použít každý předmět, který máš po ruce a znáš jeho rozměr, Je možné také použít krátké měřítko s milimetry (10 mm na vzdálenost 0,65 m se jeví jako 15 dc).

Příklad: Jaká je vzdálenost k okraji lesa? Výška stromů 20 metrů. K dispozici máš krabičku zápalek a znáš její hodnoty v dílcích 25, 60 a 80 dc,

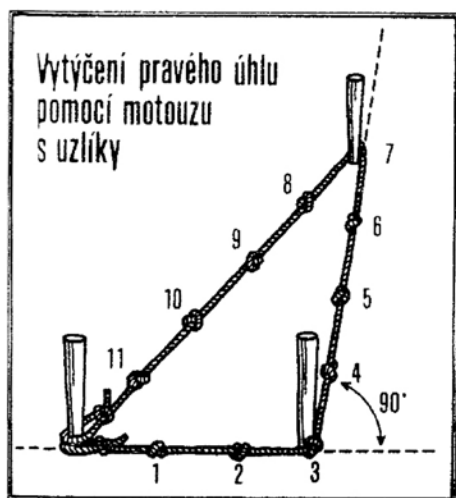
Zaměříš krabičku v natažené ruce na les a zjistíš, že les sahá do polovny nejkratší strany krabičky, to je $25:2=12$ dc. Výšku lesa 20 děl 12 a dostaneš vzdálenost lesa od svého stanoviště $20:12=1,67$ km.

MĚŘENÍ VZDÁLENOSTÍ A PRAVÉHO ÚHLU

Odhad vzdálenosti má pro nás význam jak pro orientaci, tak i pro vedení topografických nebo schematických náčrtů.

Vzdálenosti odhadujeme:

- krokováním,
- nanášením známých délek do terénu,
- odhadem podle viditelnosti předmětů,
- šířkovou nebo úhlovou metodou.

S dostatečnou přesností Jen těžko -zjistíme určitou vzdálenost. Předpokladem k dosažení dobrých výsledků je soustavné cvičení. Přitom si musíme vždy výsledek našeho odhadu překontrolovat podle mapy, nebo přímo měřením v terénu.

Nejběžnější míry:

a) průměrná výška dospělého Člověka je asi 170 cm,

b) pochodový krok dospělého člověka je asi 75 cm (u dětí lze délku kroku změřit změřením 10 kroků) Od špičky ke špičce nebo Od paty k patě,

c) rozchod kolejí je 143 cm.

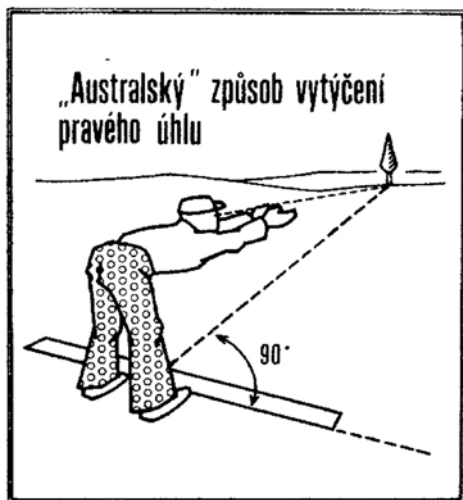
Odhad vzdáleností podle stupně viditelnosti

je nejjednodušší a nejrychlejší způsob zjištění vzdálenosti, při němž se opíráme o tyto poznatky:

- bližší předměty jsou jasnější a ostřejší a rozlišujeme na nich vnější podrobnosti; zároveň se bližší předměty zdají být větší,
- vzdálenější předměty jsou méně ostré a zdají se být menší.

Při tom Je třeba dbát i některých vedlejších jevů, které nám odhad zkreslují:

- větší předměty se zdají bližší než malé, stejně vzdálené,
- předměty ostrých barev (žluté, bílá, červená) jsou zdánlivě bližší než předměty barev tmavších (Černá, hnědá, modrá),
- Čím větší rozdíl mezi barvou předmětů a barvou posedl, tím se zdají vzdálenosti předmětů menší, bližší se nám zdají být předměty prudce osvětlená.

Jak změřím v přírodě pravý úhel?

Neříkejte, že to nepotřebujete. Cokdyž například vytyčujete táborové sportovní hřiště nebo pravidelné uspořádání stanů? Tak tedy: na motouzu, dlouhém asi pět metrů, vyvaž v pravidelných vzdálenostech třináct uzlíků. Za prvním a za posledním uzlíkem udělej malá poutka, aby se do nich mohla provléknout tenká tyčka. Potom první tyč zabodni v místě,

odkud chceš měřit pravý úhel a druhou tři díly vpravo nebo vlevo a třetí čtyři díly vpřed. Na zemi vznikne pravoúhlý trojúhelník o stranách 3, 4, 5. Jeho odvěsny svírají pravý úhel. Ano, správně — to je ten trojúhelník, o kterém řecký filosof a matematik Pythagoras prohlásil: „Čtverec nad přeponou pravoúhlého trojúhelníku se rovná součtu čtverců nad oběma odvěsnami.“

Druhému způsobu měření pravého úhlu si táborníci navykli říkat „austral-ský“, to proto, že této primitivní metody používali australští divoši. Polož na zem lat' a stoupni si k ní tak, aby ses dotýkal její hrany špičkami, v mírném rozkroku. Rozpaž ruce, aby šly rovnoběžně s hranou latě. Pak zavři oči a uklidni se. Spláčni dlaně před sebou a zadívej se sedlem mezi palci. To je směr, přibližně kolmý na hranu latě nebo prkna.

z časopisu Pionýrská stezka (1972)

Martin Svoboda

ZAJÍMAVOST:

Čerokiové vyhnali z kmene černochoy

Může být černocho indíánem? Tuto zdánlivě absurdní otázku řešili v březnovém referendu Čerokiové, příslušníci jednoho ze dvou největších indiánských kmenů v USA. Sedmdesát sedm procent jich nakonec rozhodlo, že ne. Volební účast byla vyšší než před čtyřmi lety, kdy Čerokiové schvalovali ústavu.

Z kmene tak bylo rázem vyloučeno 2800 lidí. Z velké části se jedná o potomky bývalých černošských otroků, které kmen kdysi vlastnil a po občanské válce v letech 1861

až 1865 e musel propustit. Mnozí z nich u Čerokiů zůstali jako svobodní lidé a uzavírali s nimi sňatky. Dnes potomci černochoů a Čerokiů tvoří více než jedno procento příslušníků kmene. Černošského otce a čerokijskou matku měl také například slavný kytarista Jimi Hendrix.

Čerokijský lid jasně určil, kdo by měl být členem našeho národa a kdo ne. Jedině my máme právo učinit takové rozhodnutí, svou samosprávu jsme draze vykoupili Cestou „slz,“ přivítal výsledek referenda v emo-

tivním projevu nejvyšší náčelník Čerokiů Chod Smith. Není to první takový případ, již před sedmi lety vyloučil potomky otroků kmen Seminolů. Na nátlak americké vlády je ale nakonec vzal zpět.

Všichni Čerokiové však se stejným nadšením rozhodnutí příslušníků kmene nepřijímají. Člen kmenové rady Taylor Keen řekl, že voliči právě napsali další smutnou kapitolu čerokijské historie. „Za Čerokie považují lidi, kteří cti celou svou minulost. Toto Čerokiové nejsou,“ odsoudil jejich postoj.

Verdikt má velmi praktické dopady. Indiáni v USA mohou na svých územích provozovat výnosné podniky, jako jsou kasina, dostávají státní subvence, stál za ně platí zdravotnické služby, základní školství a ubytování. Spor tedy byl i o to, kdo z rychle rostoucí čerokijské populace má na tyto výsady právo. Čerokijští potomci černých otroků navíc říkají, že pokud chce většina kmene uplatňovat rasová kritéria, má si nejprve zamést před vlastním prahem. Podle deníku New York Times mají totiž tři čtvrtiny Čerokiů méně než čtvrtinu indiánské krve, protože vesměs pocházejí ze svazků Čerokiů s bělochy.

zpracoval Aleš Horáček, Geografický magazín Koktejl

Cesta slz

- Jednalo se o násilné vystěhování Čerokiů, kteří dobrovolně neodešli do nových teritorií v Oklahomě určených vládou.

- Odsun začal 26. května 1838 v Georgii a pokračoval v lénnessee, Severní Karolíně a Alabamě.

- V první vlně armáda vystěhovala na sedmnáct tisíc Čerokiů o dva tisíce jejich černých otroků, zbytek, asi jedenáct tisíc lidí, se pak již raději vydal v několika skupinách na cesiu sám

- Především první vlna proběhla velmi rychle, takže Čerokiové odešli bez svého majetku a nedostatečně vybavení na strastiplnou pouť.

- Cesiou dlouhou 1900 km museli Čerokiové absolvovat většinou pěšky.

- Kvůli nevyhovující stravě, na zápal plic a podchlazení, a také psychickým a fyzickým vyčerpáním cestou zemřely tisíce lidí.

- Počet obětí není přesně znám Nejčastěji se vychází z úsudku lékaře Elizura Butlera, který jednu skupinu doprovázel a celkové ztráty odhadl na dva tisíce lidí ve sběrných táborech a další dva tisíce v průběhu cesty. Pozdější demografické studie uvádějí «1 dvou do osmi tisíc mrtvých.

KALENDÁŘKO na červen

víkend 1.6. až 2-6.2007 druhý ročník hry ČIWAWA

Akce LLM – náš kmen na ni nepořádá organizovanou účast.

Na tuto akci nebudeme pořádat výpravu, ale doporučuji ji všem velkým, kteří mají soutěživého ducha a chtěli by se pokusit uspět v opravdu náročné soutěži.

A aby jste měli ještě větší motivaci vězte, že loni náš nikterak slabý team nedokončil a nedokázal dojít až do cíle. Tak můžete vyzkoušet, jestli budete letos úspěšnější a uděláte i našemu kmeni dobré jméno.

Pokud by jste chtěli nechat otisknout nějaký váš článek.

Napište redaktorům Načasu.

Martin Svoboda: martiran@seznam.cz

Ivana Jonáková (Pípná): stenatkohaf@seznam.cz

Více informací najdete na stankach kmene: www.jestrabiinfo.wz.cz